

ADVIESRAAD TRAM

wij bouwen aan de

uithoflijn

PROVINCIE UTRECHT

Gemeente Utrecht

JAARRAPPORTAGE 2016- 2017

Publicatiedatum 3 april 2018
Status ter bespreking met gedeputeerde op 7 mei 2018
Referentienummer 81CA0F5F

1. De Adviesraad Tram

De Adviesraad Tram is een door Gedeputeerde Staten van de provincie Utrecht (GS) ingestelde Adviesraad. Het instellingsbesluit is door de stuurgroep Uithoflijn bekrachtigd.

De Adviesraad adviseert GS ten aanzien van het tramvervoersysteem in de provincie Utrecht en de stuurgroep Uithoflijn ten aanzien van het project Uithoflijn. Jaarlijks wordt over de uitgebrachte adviezen gerapporteerd middels een jaarrapportage. Daarmee geeft de Adviesraad invulling aan artikel 4.3 van het [Reglement Adviesraad Tram](#). Deze rapportage heeft betrekking op anderhalf jaar; de periode juli 2016 – december 2017.

Artikel 4 Taakuitoefening Adviesraad

[...]

4.3 De Adviesraad rapporteert:

- a. *tenminste éénmaal per jaar aan de Gedeputeerde over de bevindingen van de Adviesraad aangaande het Tramvervoersysteem Provincie Utrecht in de vorm van een rapportage. Deze rapportage bevat in ieder geval een samenvatting van de adviezen die de Adviesraad in de afgelopen periode heeft uitgebracht aan de Afdelingsmanager OV, alsmede de terugkoppeling van wat de Afdelingsmanager OV met deze adviezen heeft gedaan. Voordat deze rapportage wordt uitgebracht vindt een gesprek plaats tussen de Adviesraad en de Afdelingsmanager OV inzake deze bevindingen.*
- b. *tenminste éénmaal per jaar aan de Stuurgroep over de bevindingen van de Adviesraad aangaande het project Uithoflijn in de vorm van een rapportage. Deze rapportage bevat in ieder geval een samenvatting van de adviezen die de Adviesraad in de afgelopen periode heeft uitgebracht aan de Projectdirecteur Uithoflijn, alsmede de terugkoppeling van wat de Projectdirecteur Uithoflijn met deze adviezen heeft gedaan. Voordat deze rapportage wordt uitgebracht vindt een gesprek plaats tussen de Adviesraad, de Projectdirecteur Uithoflijn en de Directieraad inzake deze bevindingen.*

Over de Adviesraad

Op 7 april 2014 heeft het dagelijks bestuur van Bestuur Regio Utrecht (BRU) de Adviesraad ingesteld om te adviseren over Regiotram en met name het project Uithoflijn. Ten gevolge van de Wet afschaffing plusregio's zijn de verkeer- en vervoerstaken van BRU per 1 januari 2015 over gegaan naar de provincie Utrecht. In 2015 hebben GS besloten de Adviesraad inclusief leden over te nemen en hebben zij het [Instellingsbesluit Adviesraad Tram](#) genomen.

De Adviesraad heeft als taak om te adviseren over de strategische en tactische zaken rond het tramvervoersysteem en het project Uithoflijn. De opdracht is geformuleerd in het [Reglement Adviesraad Tram](#).

Sinds haar oprichting heeft de Adviesraad adviezen uitgebracht over onder andere systeemintegratie, aanbestedingen, de invlechting van BRU in de provinciale organisatie, de governance van het project Uithoflijn, de voortgangsrapportages van de Uithoflijn, de Wet lokaal spoor, de Nieuwe tramremise en de Vervoerkundige koppeling. Daarnaast fungeren de leden van de Adviesraad als klankbord t.a.v. dilemma's, oplossingsrichtingen, openstellen van hun netwerk, etc. Dit klankborden leidt soms tot een concrete advies aanvraag.

De Adviesraad brengt haar adviezen ten aanzien van het tramvervoersysteem uit aan de domeinmanager Mobiliteit. De adviezen over het project Uithoflijn worden uitgebracht aan de projectdirecteur Uithoflijn. Het komt voor dat de adviezen zowel het project als de afdeling raken en dan brengt de Adviesraad (deel-) adviezen aan beiden uit. De Adviesraad is géén besluitvormend orgaan en maakt dus ook geen onderdeel uit van het besluitvormingsproces. De adviezen van de Adviesraad helpen de provincie en projectorganisatie bij het borgen van de kwaliteit, voortgang, kosten en organisatie.

Leden van de Adviesraad Tram

De Adviesraad bestaat uit vier personen. De voorzitter is dr. J.W.A. van Dijk. Hij was van 2003 tot 2011 gedeputeerde in de provincie Zuid-Holland met in zijn portefeuille verkeer en vervoer. Van Dijk is sinds eind 2011 burgemeester van Barneveld.

Naast de voorzitter bestaat de Adviesraad uit 3 leden:

- Dhr. B. Stoiber is projectmanager Zuidasdok. Stoiber heeft ervaring opgedaan met grote infraprojecten bij de gemeente Amsterdam (Noord/Zuidlijn), Rijkswaterstaat (onder meer HSL) en ProRail.
- Dhr. C. Berg is CFO van Stadion Feyenoord. Daarvoor was hij directeur bijzondere opdrachten voor de Gemeente Rotterdam. Hij is onder meer lid van het projectcommissariaat Noord-Zuidlijn en lid van de raad van advies Spoorzone Delft.
- Dhr. C.J.M. van Gils is directeur Asset Management bij ProRail. Daarvoor was hij directeur Techniek van GVB en daarvoor heeft Van Gils 20 jaar bij NS gewerkt, onder meer als directeur Wagenbedrijf.

De Adviesraad Tram wordt ondersteund door een ambtelijk secretaris van de provincie Utrecht.

Vorige adviezen

In het eerste jaar (2014-2015) heeft de Adviesraad zeven adviezen uitgebracht over:

1. Planning & control cyclus Uithoflijn
2. Concurrentiegerichte dialoog
3. Directieleveranties
4. Systeemintegratie in relatie tot contractering
5. Systeemintegratie in relatie tot werkend tramvervoersysteem
6. Nieuwe Tram Remise
7. Relatie Regiotram, Q-buzz en de concessie

In het tweede jaar (2015-2016) heeft de Adviesraad vijf adviezen uitgebracht over:

8. Wet lokaal spoor
9. Governance afdeling OV- en projectorganisatie
10. Audit systeemintegratie
11. Positionering nevenproject Integrale Tramremise
12. Vervoerkundige koppeling

De overige activiteiten zijn opgenomen in de eerdere jaarrapportages.

2. Adviezen 2016-2017

In de periode juli 2016 – december 2017 heeft de Adviesraad over vier onderwerpen schriftelijk geadviseerd. Overige onderwerpen zijn aan bod gekomen in vergaderingen en bilaterale overleggen.

Hieronder treft u een overzicht van de schriftelijke adviezen inclusief een korte weergave van de belangrijkste aanbevelingen en de wijze waarop de projectorganisatie Uithoflijn en/of de provincie Utrecht opvolging aan dit advies hebben gegeven. De volledige adviezen zijn in de bijlage van de jaarrapportage opgenomen.

Advies 13: Toekomstvaste OV-organisatie

De volgende vragen zijn aan de adviesraad gesteld:

1. Is het toekomstvaste ontwerp met in acht neming van de schaalgrootte, herkenbaar met de inrichting van soortgelijke OV organisaties?
2. Ziet de AR mogelijkheden om de gewenste en soms noodzakelijke strategische allianties te helpen vormgeven?

Advies

De bedrijfsmatige aspecten van de afdeling OV staan op gespannen voet met de hoofdinrichtingsprincipes van de provincie. De afdeling OV (naast separate beleidsafdeling MEC) dient vooral bedrijfsmatig georiënteerd te zijn en gericht op slagvaardige bedrijfsprocessen om klanten/reizigers te bedienen enerzijds en anderzijds het assetmanagement en exploitatie zo efficiënt en effectief mogelijk te organiseren. Dit vraagt om andere, functionele sturingsprincipes en bedrijfscultuur die in elk geval afwijkt van de dominante sturingsfilosofie en organisatiecultuur van de rest van de provinciale organisatie. Om de afdeling OV als een OV-bedrijf te kunnen gaan managen dat vooral op de uitvoering is gericht moet het wellicht fysiek op enige afstand gezet worden van de grote provinciale organisatie. Een alliantie zou mogelijk zijn met SRA of MRDH op beleidsmatig gebied.

Opvolging advies

In de domeinontwikkeling van de provincie Utrecht is gekozen voor een sturingsfilosofie waarbij de maatschappelijke opgaven centraal staan en er per opgave een opgavemanager (=opdrachtgever) zal worden aangesteld. Ten aanzien van OV is belangrijk te constateren dat de beheeropgave en exploitatie-opgave zijn gesplitst:

- OV-assetmanagement is ondergebracht bij de opgave Duurzaam Beheer Infrastructuur;
- OV-exploitatie vormt onderdeel van de opgave Goed OV.

Volledigheidshalve: daarnaast zijn er nog 3 andere opgaven, die elk ook aangestuurd worden door een opgavemanager. Dat zijn Goede Doorstroming, Slimme Mobiliteit en de provinciale concernopgave Uithoflijn. Voor de twee direct OV-gerelateerde opgaven werken de kwartiermakers een implementatieplan uit, dat onder meer ingaat op: functionele sturingsfilosofie, bedrijfscultuur, samenwerking/ alliantie met de andere beheerders en OV-autoriteiten: provincies en vervoerregio's en de professionalisering van assetmanagement. Zij verwerken in hun plannen (relevante en geschikte) onderdelen van de uitgebrachte adviezen Toekomstvaste OV-organisatie.

Advies 14: Robuustheidsplan Uithoflijn

Aan de Adviesraad zijn drie vragen gesteld:

1. Hoe adviseert u om te gaan met de reactietijd van vervangend vervoer ten behoeve van tijdig faciliteren reizigersstromen?
2. Hoe adviseert u verwachttingsmanagement in te zetten richting bestuur/publieke opinie/reizigers m.b.t robuustheid systeem?
3. Is het zinvol om als project Uithoflijn te investeren in een calamiteitenvloot van 11 gelede bussen?

Advies

Het plan dient nog te worden vertaald in concrete richtlijnen voor de operationele organisatie, aanwijzingen over hoe te handelen bij calamiteiten, omleidroutes, afhandelsscenario's etc. Als er wordt gekozen voor gedeeltelijke exploitatie op het gedeelte Vaartsche Rijn-P+R De Uithof, moet voor die situatie een separaat robuustheidsplan worden gemaakt. Financieel en exploitatief moeten de afspraken uit het robuustheidsplan contractueel worden opgenomen in bestaande concessies. Overweeg een tijdelijke op/afstaplocatie om kwetsbare plaatsen te ontzien in verstoorde situaties is, in combinatie met *crowd control*. Overweeg afspraken met NS, bijvoorbeeld om reizigers op te vangen met pendelbussen vanaf Utrecht Vaartsche Rijn, of andere stations en plaatsen in de omgeving van De Uithof. Denk na over manieren om opgelopen schade snel af te handelen, om een verstoring zo snel mogelijk op te lossen. Communiceer transparant over de robuustheid van de Uithoflijn. Het aanhouden van de -tijdelijke- calamiteitenvloot is zonder twijfel een goed idee .

Opvolging advies

Het advies van de adviesraad is in eerste instantie integraal meegenomen in de verdere besluitvorming. Daarnaast is besloten een calamiteitenvloot aan te houden voor de eerste zes maanden na volledige ingebruikname Uithoflijn. Het transparant communiceren over de robuustheid van een tramsysteem, in dit geval De Uithoflijn, wordt voor kennisgeving aangenomen en besproken met communicatieadviseurs. Het advies voor wat betreft de uitwerking van de reactietijd wordt meegenomen in het verdere proces van het robuustheidsplan en dan vooral in de fase van uitwerking van het plan in processen en procedures bij assetmanagement, verkeersleiding en OV-exploitatie.

Advies 15: Afspraken met aannemer m.b.t. tracédelen SABUTO i.r.t. planning Uithoflijn

Enkele leden van de Adviesraad hebben meegedacht bij de onderhandelingen met de aannemer over het afronden van de tracédelen SABUTO. Aan de Adviesraad is de vraag gesteld of het, gezien de benodigde tijd voor Test- en Proefbedrijf op deze tracédelen, verstandig is om vast te houden aan 8 juli 2018 als datum voor start exploitatie en zo nee, welke termijn dan wel verstandig is.

Advies

De Adviesraad onderschrijft de versnellingsmaatregelen voor tracédelen SABUTO. Ongeacht wanneer de gehele lijn in exploitatie gaat, geeft het voordelen om deze tracédelen zo snel mogelijk af te maken, zij het met inachtnaam van de geformuleerde aandachtspunten. De Adviesraad beveelt aan om de periode voor het test- en proefbedrijf op tracédelen DOVT niet dusdanig onder tijdsdruk te zetten dat het risico van overschrijding, gezien ook de complexiteit van het tracé, onevenredig toeneemt. Geadviseerd wordt om, als dat nodig is voor test- en proefbedrijf, de indienststelling met een toepasselijke marge uit te stellen (in één keer goed) en tegelijkertijd de doelmatigheid van de test- en proefbedrijfperiode te optimaliseren. Als het mogelijk blijkt kan alsnog eerder dan de bekendgemaakte datum tot indienststelling worden overgegaan. Overwogen kan worden om op het traject Vaartsche Rijn – P+R De Uithof eerder te starten met exploitatie.

Opvolging advies

Het advies is meegenomen in de onderhandelingen met de aannemer en in de herijking van de planning van de Uithoflijn. Zoals geadviseerd is een nieuwe datum voor ingebruikname gepubliceerd, met een voldoende grote marge. Ook is ervoor gekozen om op het traject Vaartsche Rijn – P+R De Uithof eerder te starten met exploitatie.

N.B.: In verband met economische belangen is dit advies niet als bijlage bij de Jaarrapportage opgenomen.

Advies 16: Herijking planning Uithoflijn

Door POUHL en provincie is de stand van zaken rond de herijking van de Uithoflijn-planning gepresenteerd. De Adviesraad heeft kennis genomen van een aantal onderbouwende documenten

Advies

De Adviesraad herhaalt haar eerdere advies: noem niet meer dan één keer een nieuwe datum voor start exploitatie. Begin zo snel mogelijk met deelexploitatie, gebruik makend van doorrolbaarheid. Maak bekend dat de tram in de eerste helft van 2019 gaat rijden, zij het in deelexploitatie. Maak inzichtelijk dat de doorlooptijd voor volledige exploitatie afhankelijk is van de doorlooptijd van meerdere aanpalende projecten en geef aan wanneer je dan, naar huidige inzichten, uitkomt. Daarnaast is te overwegen te vermelden dat aanpalende projecten in het Stationsgebied voor extra vertraging kunnen gaan zorgen.

Opvolging advies

Het advies is meegenomen in de herijking van de planning van de Uithoflijn. Voor start deelexploitatie is eerste helft 2019 genoemd. Voor de start van de volledige exploitatie is wel een termijn genoemd, namelijk december 2019.

3. Overzicht bijeenkomsten en vergaderingen juli 2016 – december 2017

Naast de uitgebrachte schriftelijke adviezen heeft de Adviesraad diverse plenaire vergaderingen gehad en hebben bilaterale overleggen plaats gevonden. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de activiteiten.

<i>Bijeenkomst</i>	<i>Betrokkenen</i>	<i>Onderwerp(en)</i>
Vorbereiding plenaire vergadering; 7 juli 2016	Van Dijk, secretaris	Vorbereiding vergadering
Plenaire vergadering Adviesraad; 13 juli 2016	Vorzitter en leden Adviesraad, leden Directieraad Uithoflijn	Toekomstvaste OV-organisatie
Vorbereiding plenaire vergadering; 13 oktober 2016	Van Dijk, secretaris	Vorbereiding vergadering
Plenaire vergadering Adviesraad; 26 oktober 2016	Vorzitter en leden Adviesraad, leden Directieraad Uithoflijn	Ontvangstorganisatie Uithoflijn, robuustheid Uithoflijn
Stuurgroep Uithoflijn; 23 november 2016	Vorzitter, Berg, leden Stuurgroep Uithoflijn	Jaarrapportage Adviesraad
Vorbereiding plenaire vergadering; 16 februari 2017	Van Dijk, secretaris	Vorbereiding vergadering
Plenaire vergadering Adviesraad; 23 februari 2017	Vorzitter en leden Adviesraad, leden Directieraad Uithoflijn	Ontwikkelingen Uithoflijn, evaluatie functioneren Adviesraad
Plenaire vergadering Adviesraad; 16 maart 2017	Vorzitter en leden Adviesraad, leden Directieraad Uithoflijn	Planning Uithoflijn, coördinatie NTR
Thematische bijeenkomst; 26 april 2017	Stoiber, Berg, enkele leden Directieraad Uithoflijn	Afspraken met aannemer m.b.t. tracédelen SABUTO

Werkoverleg	Van Dijk, directeur provincie Utrecht, secretaris	Werkwijze Adviesraad, jaarkalender
Vorbereiding plenaire vergadering; 3 juli 2017	Van Dijk, secretaris	Vorbereiding vergadering
Tweegesprek; 6 juli 2017	Berg, manager Bedrijfsvoering & Contractering Uithoflijn	Halfjaarrapportage Uithoflijn, wijze van rapporteren
Plenaire vergadering Adviesraad; 11 juli 2017	Voorzitter en leden Adviesraad, leden Directieraad Uithoflijn	Versnellen test- en proefbedrijf, bouwen langs de baan, Robuustheidsplan Uithoflijn, audit systeemintegratie, organisatieontwikkeling provincie
Tweegesprek; 17 juli 2017	Van Gils, lid Directieraad	Knelpunten stationsgebied i.r.t. eigendommen ProRail o.a. renovatie Leidscheveertunnel
Individuele tweegesprekken; september 2017	Voorzitter en leden Adviesraad, domeinmanager Mobiliteit	Organisatieontwikkeling provincie
Vorbereiding plenaire vergadering; 20 september 2017	Van Dijk, secretaris	Vorbereiding vergadering
Plenaire vergadering Adviesraad; 3 oktober 2017	Voorzitter en leden Adviesraad, leden Directieraad Uithoflijn	Herijking planning Uithoflijn, oplevering tracédelen SABUTO, Robuustheidsplan Uithoflijn
Thematische bijeenkomst; 25 oktober 2017	Van Gils, Berg, Stoiber, leden Directieraad Uithoflijn	Herijking planning Uithoflijn

4. Managementreactie directie provincie Utrecht

De in de periode juli 2016 – december 2017 door de Adviesraad Tram uitgebrachte adviezen en aanbevelingen worden onderschreven door de provincie Utrecht t.a.v. OV en de provincie en gemeente Utrecht t.a.v. het project Uithoflijn. Waar mogelijk zijn de adviezen direct overgenomen of zijn deze aanleiding geweest om op onderdelen bij te sturen. Ook hebben we maatregelen genomen om de implementatie van de adviezen te bewerkstelligen.

In het jaar 2017 heeft het project Uithoflijn veel aandacht gevraagd van provincie en gemeente. De Adviesraad heeft een belangrijke rol gespeeld in de knopen die moesten worden doorgehakt. Zo heeft de Adviesraad meegedacht over afspraken met de aannemer en over de herijking van de planning. Buiten de schriftelijke adviezen en formele vergaderingen om tonen de voorzitter en leden van de Adviesraad zich gevraagd én ongevraagd altijd beschikbaar voor bilaterale overleggen als de actualiteit erom vraagt.

Mede op verzoek van de Adviesraad hebben wij in het najaar van 2017 een audit op de systeemintegratie laten uitvoeren. Hiermee verwachten wij nog beter te kunnen sturen op verantwoordelijkheden, mijlpalen en timing. De Adviesraad heeft aangeboden om in 2018 intensief mee te kijken met de opvolging van deze audit. Deze uitnodiging nemen wij graag aan.

Rob Brugts,
Directeur provincie Utrecht/ Voorzitter Directieraad Uithoflijn

René Groen,
Directeur Ontwikkelorganisatie Ruimte gemeente Utrecht/ Lid Directieraad Uithoflijn

5. Bijlage

Schriftelijke adviezen 13, 14 en 16.